

Кореньков Олександр Олександрович

Стратегія виснаження терористів «Ісламської держави» на прикладі кампанії в Іраку в травні-червні 2019 року

УДК 343.326:327.88:316.774
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2020-2-139-154>

Кореньков Олександр Олександрович
аспірант кафедри політології
та міжнародних відносин
Східноукраїнського національного
університету
імені Володимира Даля
пр. Центральний, 59А,
Сєвєродонецьк, Україна

Актуальність дослідження полягає у вивченні активності терористичної організації «Ісламська держава» після її військової поразки в Сирії та Іраку та втрати територій у цих країнах. Автор ставить собі за мету на базі відкритої інформації визначити мотиви терористів, які використовують так звану «війну на виснаження» на прикладі атак на аграрний сектор Іраку в 2019 році.

У статті автор описує роль сільського господарства в економіці Іраку, наводить результати аналізу інформації про підпали та порівнює ці дані з етнічним та конфесійним розподілом населення Іраку, географією військової та терористичної активності ІД за аналогічний період. Спираючись на статті в пропагандистській газеті терористів «Ісламської держави» «ан-Наба», офіційні заяви лідерів терористів та публікації на Telegram-каналі, пов'язаних з ІД, автор доводить, що метою нападів на ферми та спалення врожаю в Іраку було економічне виснаження та провокування міжетнічного та міжконфесійного протистояння всередині країни.

Проаналізувавши 149 повідомлень про напади та пожежі, опубліковані на каналах, пов'язаних із терористами, та порівнявши карту цих пожеж з картою етнічного розподілу країни та військової активності терористів у 2019 році в Іраку, автор дійшов висновку, що зони підпалів співпадають із зонами компактного проживання різних конфесійних та етнічних груп. Ці ж зони співпадають із зонами військової та терористичної активності ІД, що доводить той факт, що підпали полів в Іраку у травні-червні 2019 року були продовженням військової стратегії ІД та мали місце насамперед у районах зі змішаним населенням та тривалою історією міжконфесійного та міжетнічного протистояння.

Масштаби кампанії та її наслідки для уряду Іраку дозволяють прогнозувати, що подібні кампанії терористи будуть використовувати у майбутньому. Враховуючи той факт, що ідеологи терористів розглядають «війну на виснаження» як ефективну, треба очікувати на її продовження та поглиблення із залученням нових інструментів та розширенням географії застосування. В свою чергу уряди країн, які стикаються з подібною стратегією терористів, мають чітко розуміти справжні наміри терористів. Ігнорування або помилкове трактування цих намірів терористів і применшення масштабів загрози, яку несуть із собою стратегія на виснаження, лише гратимуть на користь терористам та ускладнять ефективну боротьбу проти них.

Ключові слова: тероризм, ISIS, терористична організація, Ірак, війна на виснаження, стратегія терористів.

Вступ. Весною 2019 року в Іраку почали фіксувати підпали сільськогосподарських полів і напади на фермерів з боку невідомих. Місцеві ЗМІ в якості можливого пояснення виникнення пожеж називали недбалість самих фермерів, високу температуру, підпали та дії терористів «Ісламської держави», однак кілька місяців зберігалася ситуація невизначеності щодо відповідальних. Лише в кінці травня після того, як в офіційній щотижневій газеті терористів «ан-Наба» було опубліковано серію статей, в яких саме терористи ІД брали на себе відповідальність за напади, стало відомо, хто саме несе відповідальність за підпали.

Однак навіть після цього ЗМІ та офіційна влада Іраку не могли чітко пояснити мотиви та цілі терористів. Найпоширенішою версією було те, що поля та ферми спалювали у відповідь на відмову місцевих фермерів платити данину терористам. Ця версія не відповідала тому, що терористи називали в якості мотивів нападів. Для них підпали полів були продовженням війни іншими засобами. Виникла загроза того, що, ігноруючи чи навіть свідомо спотворюючи

мотиви терористів, влада Іраку та самі фермери ускладнюють процес протидії цим нападам.

Свідоме спрощення в цьому питанні могло принести не меншу шкоду, ніж підпали через використання неадекватних рівнів та масштабам загрози засобів. Враховуючи тривалу історію існування терористів ІД в різних форматах та високу адаптивність, яку вони до цього часу демонстрували в питанні виживання, визначення істинних мотивів таких дій як напади на фермерів та спалення врожаю може допомогти у виробленні адекватної та головне своєчасної стратегії протидії. Більше того, приклад терористів ІД демонструє гнучкість і нешаблонність, на яку йдуть сучасні терористи заради досягнення власної мети.

Враховуючи той факт, що в Україні регулярно виявляють та затримують окремих терористів ІД, а також те, що досвід ІД можуть використовувати інші терористичні організації, в тому числі і ті, які діють на території України, вивчення кампанії нападів на ферми та спалення врожаю в Іраку в 2019 році може мати практичну цінність для

протидії можливій аналогічній небезпеці на території нашої держави.

Метою дослідження є визначення мотивів і цілей терористів, які використовують у своїй діяльності атаки на економічні об'єкти, особливостей аграрного сектору на прикладі ситуації в Іраку та дій терористів «Ісламської держави». Завданнями є аналіз ролі сільського господарства в економіці Іраку, вивчення інформації про підпали та співставлення отриманих результатів з іншими даними, насамперед етнічним та конфесійним розподілом населення Іраку та географією військової та терористичної активності ІД за аналогічний період. Основним методом дослідження є аналіз даних із відкритих джерел, а саме з пропагандистських каналів терористів ІД в Telegram-каналі, публікацій в іракських ЗМІ, досліджень аграрного сектору Іраку та інших.

Результати. Ідеологічні витoki та цілі стратегії на виснаження. Стратегія на виснаження є однією зі стратегій, які на думку американського дослідника тероризму Д. Бімана, використовують терористи в своїй діяльності. Всього дослідник виділяє п'ять ключових стратегій, які доступні терористам: стратегія виснаження [1], стратегія псування [2], стратегія повстання [3], стратегія пропаганди діями [4] та стратегія одинаків [5].

Стратегія псування, або спойлінгу, спрямована на зрив процесу мирного врегулювання, переговорів між сторонами конфлікту. Стратегія повстання – це коли повстанська група навмисно використовує тероризм для провокування репресій з боку противника і в такий спосіб розпалює повстання населення. Стратегія одинаків передбачає атаки одинаків або малих груп терористів, які поділяють ідеологію терористичної організації, але не отримують від неї прямої допомоги чи підтримки. Стратегія ж пропаганди діями полягає в донесенні інформації про свою діяльність через тероризм.

За Д. Біманом, стратегія виснаження включає в себе безперервні серії терактів, іноді масштабних, метою яких є нанесення максимально можливої шкоди супротивнику. Це можуть бути атаки на цивільних, силовиків, атаки на власність, важливі інфраструктурні об'єкти тощо. Безперервність таких атак з часом деморалізує силові структури противника, виснажує його економічні ресурси. Уряд повинен все більше витрачати ресурсів на забезпечення порядку, захист громадян і боротьбу проти терористів. Суспільство все частіше задається питанням про ефективність влади, виправданість боротьби проти терористів. Особливо вразливими до цієї стратегії є демократичні політичні системи, які не можуть дозволити собі ігнорувати економічні втрати та людські жертви, спричинені боротьбою проти тероризму.

Важливим є також те, чого саме намагаються в такий спосіб досягти терористи. Якщо цілі теро-

ристів не ставлять під питання виживання самого суспільства чи радикальної зміни політичної системи, тоді уряд більш схильний піти на поступки терористам або відступити. Якщо ж стратегія виснаження спрямована проти авторитарної політичної системи, а цілі терористів є неприйнятними для суспільства, тоді її ефективність різко знижується.

Варто зазначити, що терористи здебільшого використовують різні комбінації стратегій, наведених Д. Біманом, і змінюють їх залежно від ситуації (політичної, безпекової, міжнародної). Хаос та дестабілізація є одними із ключових елементів стратегії терористичної організації «Ісламська держава». В першому номері свого головного пропагандистського журналу «Дабік», який побачив світ в червні 2014 року, в статті, присвяченій стратегії організації, було чітко визначено мету боротьби ІД – продовження війни «до Судного Дня», тобто ведення війни до остаточної перемоги терористів.

Одним із ключових інструментів для реалізації цієї цілі терористи назвали хаос, а точніше провокування нестабільності в країнах, які мають стати частинами «глобального халіфату» [6]. Ідеологи ІД не перші, хто звернув увагу терористів на спровоковану нестабільність як інструмент захоплення влади. Книгою, яка чи не найсильніше вплинула на стратегію ІД, є книга під назвою «Управління жорстокістю: найбільш важлива стадія, крізь яку пройде Умма» [7], яка була написана одним із ідеологів «аль-Каїди» Абу Бакром аль-Наджи.

В цій книзі автор поетапно описує стратегію захоплення влади та створення власної держави через виснаження противника. Економічне виснаження в стратегії аль-Наджи є обов'язковою умовою перемоги терористів, бо «економічна слабкість противника витікає з тягаря війни або з ударів на виснаження прямо по економіці і є найважливішим елементом культурного знищення через те, що воно загрожує достатку та мирським задоволенням, до яких тягнуться члени цього суспільства» [7].

Атаки на економічну інфраструктуру, джерела важливих для суспільства ресурсів породжують дефіцит і провокують у суспільстві конкуренцію. Стагнація економіки, як ще один результат атаки терористів, призводить до зростання нерівності в суспільстві, провокує протести та посилення опозиції до існуючої влади. В такий спосіб у поєднанні з гучними терактами та партизанськими діями Абу Бакр аль-Наджи пропонує розпалювати конфлікти всередині суспільства та послаблювати його. Дестабілізація є лише першою стадією в процесі створення власної держави відповідно до поглядів аль-Наджи. Цю стадію автор називає стадією «докування та виснаження». Її наслідком має стати конфлікт всередині країни, який перетікає в стадію «управління жорстокістю», яка закінчується на стадії «створення держави».

Стратегія на провокування хаосу була і залишається незмінною для терористичної організації «Ісламська держава». Цю стратегію було вибрано не випадково. Йорданський терорист Абу Мусаб аз-Заркаві, засновник організації, яка пізніше поклала початок «Ісламській державі», ставив собі та своїй організації за мету «посягти в країні стільки хаосу, скільки можливо, використовуючи так звані операції “تفكيك”¹, або операції виснаження противника» [6, с. 36].

Найпростішим і найдоступнішим засобом провокування хаосу в країні, який було обрано для будівництва «халіфату», стала міжконфесійна війна. Терористи цілеспрямовано атакували мусульман-шиїтів і курдів для того, щоб спровокувати зворотну реакцію та, як вони самі писали в своєму журналі, «кожну групу в Іраку змусити вступити в війну з мусульманами – сунітами» [6, с. 37]. Помста з боку атакованих терористами груп і громад мала переконати мусульман-сунітів, яких терористи розглядали як свою цільову аудиторію та джерело поповнення ресурсами та бійцями, шукати захисту у самих терористів. Як показав досвід Іраку, ця стратегія частково спрацювала.

Провокування хаосу Заркаві розглядав як спосіб дестабілізувати Ірак, що дозволило б створити в країні умови для захоплення певної території, на якій буде започатковано базу для збору, тренування та підготовки бойовиків. Ці сили джихадисти планували спрямувати на розширення цієї зони нестабільності. Для досягнення максимально можливого хаосу Заркаві використовував «найефективнішу зброю в арсеналі моджахедів – заміновані автомобілі, саморобні вибухові пристрої та смертників» [6, с. 36].

В стратегії терористів, яка складалася з п'яти основних етапів («переселення – збирання – дестабілізація – контроль – халіфат») [6, с. 38], сіяння хаосу через тероризм розглядалося як ключовий елемент. Масштабні теракти проти цивільного населення, поліції, племянних лідерів мали переконати противників терористів залишити спочатку сільську місцевість і сконцентруватися у великих містах. Цей вакуум у сільській місцевості мали зайняти терористи.

Саме сільська місцевість, в якій мешкають мільйони громадян Сирії та Іраку, є мішенню для терористів, які планують побудувати власну державу. В сільській місцевості є ресурси, насамперед нафта, зерно та земля. Саме сільська місцевість здебільшого була більш критично налаштована до центральної влади (провінція Дейр ез-Зор у Сирії та провінція Анбар в Іраку), ніж великі міста. Політичні та економічні конфлікти між різними племенами в сільській місцевості давали терористам можливість зайняти місце центральної влади у вирішенні цих конфліктів і відігравати роль посередника. Саме тому боротьба за владу для теро-

ристів на прикладі Іраку та Сирії розпочиналася з боротьби за контроль над сільською місцевістю.

Кампанія зі спалювання полів в Іраку

Весна та літо 2019 року стали справжнім випробуванням для влади Іраку. На фоні політичної нестабільності, спровокованої соціальними протестами в південних провінціях країни та боротьби різних угруповань всередині уряду Прем'єр-Міністра Аділя Абдул-Махді, терористи «Ісламської держави» розгорнули масштабний наступ на аграрний сектор країни.

Починаючи з квітня відразу в кількох провінціях Іраку почалися масштабні пожежі на сільськогосподарських полях і фермах. Терористи обрали для атак одну з найважливіших сфер країни. У 2018 році в Іраку показники дощу були на 200% вищими, ніж зазвичай [8]. Позитивні погодні умови та політика підтримки урядом фермерів дозволили в 2019 році останнім сподіватися на гарний урожай. Уряд планував зібрати замість 2.7 млн тонн майже 4 млн тонн зернових [9]. Такий урожай дозволив би місцевим фермерам покращити своє матеріальне становище та зменшити навантаження на бюджет країни, з якого субсидується аграрний сектор.

Починаючи з травня 2019 року, в ЗМІ почали з'являтися повідомлення про масштабні пожежі в різних провінціях. Ситуація швидко погіршилася настільки, що місцевим фермерам навіть довелося звертатися по допомогу до центрального уряду та вимагати захисту від нападів терористів [10]. У провінціях Діяла та Салахудін місцеві фермери сформували загони самооборони для захисту полів від нападів терористів. У червні за даними уряду було зафіксовано 236 пожеж, які знищили 5138 га полів. Лише за один тиждень у провінції Нейнава було зафіксовано 119 пожеж, 16 із яких лише за одну добу.

За даними місцевих поліцейських у північних провінціях терористи несуть відповідальність за переважну більшість із цих пожеж [11]. Місцева влада заявляла станом на 16 червня, що лише в 10 районах трьох провінцій (Діяла, Нейнава та Салахудін) внаслідок пожеж було знищено 14 500 га. Замість офіційних 262 пожеж по всій країні лише в Салахудіні було зафіксовано за даними місцевої влади 267 пожеж станом на травень. У провінції Нейнава за період з 18 травня по 11 червня було зафіксовано 180 пожеж, які знищили 6500 га врожаю [12].

Хоча майже відразу почали з'являтися повідомлення про те, що саме терористи «Ісламської держави» несуть відповідальність за пожежі, центральний уряд заперечував це, повідомляючи, що лише кожна 10 пожежа була спричинена терористами, інші 9 виникли через недбалість, недопалки та інше [13]. Однак докази з місць підпалів, де фермери знаходили технічні пристрої для підпалу полів, і напади терористів на ферми та пожежників,

які намагалися погасити пожежу [14], свідчили про те, що саме ІД несуть відповідальність за масштабні пожежі сільськогосподарських полів.

Коли підпали поширилися на територію сусідньої Сирії, стало зрозуміло, що йдеться про масштабну сплановану операцію терористів. У Сирії лише за два місяці літа пожежами було знищено 47 000 га пшениці та ячменю загальною вартістю приблизно в 50 млн доларів США. Це нанесло великий збиток фермерам, враховуючи, що у 2019 році уряд Сирії підвищив ціну на пшеницю, яку він скуповував із підконтрольних сирійським курдам територій. В умовах того, що через війну врожайність впала на 30%, більше 6 млн мешканців Сирії опинилися у небезпеці голоду [15]. Від нападів терористів потерпали здебільшого території, які раніше контролювалися ІД. Так, лише в Раккі станом на кінець травня було знищено врожаю на 9 млн доларів США на території в 10 000 га. В Ідлібі було знищено 60% від 75 000 га зернових та ячменю [8].

Причиною атак, за свідченнями фермерів і силовиків, було вимагання грошей з боку терористів. Терористи погрожували фермерам, якщо ті не будуть виплачувати терористам податок на ведення бізнесу, вони спалюватимуть поля та ферми [11]. Командир сил Пешмерга на півночі Іраку повідомляв про те, що терористи вимагали в місцевих фермерів по 4000 доларів за кожен працюючий на полі комбайн або 15% з врожаю [16]. І хоча версія про гроші як головна причина атак на фермерів з боку терористів є цілком логічною, масштаби атак, системність і заяви терористів свідчать на користь того, що ці пожежі були не просто вимаганням грошей, а елементом стратегії на виснаження, яку реалізують терористи.

Загальна характеристика сільського господарства Іраку та її значення для економіки

Для того, щоб зрозуміти мету операції терористів, треба проаналізувати масштаби та значення, яке має сільськогосподарський сектор Іраку. Хоча країна розташована на території, звідки історично походить сільське господарство (в долині двох рік Тигру та Євфрату) Ірак має значні проблеми із забезпечення власної продовольчої безпеки.

Сільське господарство Іраку складається із зон природного (дощового) та іригаційного зрошування. Природне зрошування сконцентроване на півночі країни, де вирощуються ключові культури, – пшениця та ячмінь. Іригаційне зрошування сконцентроване на півдні країни. Тут вирощується, крім пшениці та ячменю, рис, овочі, фрукти. В країні нараховується від 5 до 8 млн га земель, які можуть використовуватися в сільському господарстві. Нині ж використовуються лише 3.5 млн га, з них 47% залежать від штучного зрошування, 53% – від природного зрошування [21]. Пшениця є основною культурою, яка вирощується в Іраку. 34% всіх сільськогосподарських земель використовується для вирощування пшениці, ще 15,7% – для вирощування ячменю. В сільській місцевості мешкає до 30% всього населення, або приблизно 12 млн осіб. Третина всієї робочої сили Іраку так само зайнята в аграрному секторі. В той же час частка сектору в загальному ВВП складає не більше 10%. Для порівняння, нафта дає країні 38% ВВП [22].

Незважаючи на велике значення аграрного сектору в суспільстві, влада закуповує все необхідне за кордоном. Для прикладу, в 2015 році врожайність у країні зросла до 3,2 млн тонн, що порівняно з 2008 роком (2,5 млн тонн) стало значним успіхом для сектору. Однак у тому ж 2015 році влада імпортувала 3,2 млн тонн зерна. В 2015–2016 роках середня потреба в імпортній пшениці оцінювалася в 3,8 млн тонн. Ця цифра зросла до 4 млн тонн у 2016–2017 роках, 4,1 млн тонн – у 2018–2019 роках. За планами уряду в 2024–2025 роках ця цифра зросте до 4,9 млн тонн. Ці цифри свідчать на користь того, що навіть попри зростання власного виробництва зернових Ірак не може задовольнити на 100% потреби населення та змушений до 70% всіх продуктів харчування купувати за кордоном.

Подібна структура економіки, де багато людей працює та годується за рахунок сільського господарства, а сектор не достатньо розвинений для того, щоб забезпечити стабільний і достатній рівень життя для цього ж населення, змушує владу Іраку використовувати різні субсидійні програми.

Найбільшою із таких програм є Система громадського розподілу (Public Distribution System).

Таблиця 1

Імпорт продукції Іраку (2011 рік).

Назва продукції	Власне виробництво	Обсяги та вартість імпортованої продукції
Пшениця	***	1,1 млрд
Курятина	116 000 тонн	372 000 тонн або 692 млн
Цукор	***	584 млн
Пшеничне борошно	***	447 млн
Яйця	42 000 тонн	188 000 тонн або 293 млн
Помідори	1,1 млн тонн	110 000 тонн
Молоко	233 000 тонн	***
Яловичина	55 000 тонн	***
Баранина	44 000 тонн	***

Ця програма була запущена ще в 1990 році як реакція на запроваджене ембарго з боку ООН у відповідь на агресивну зовнішню політику режиму Саддама Хусейна проти Кувейту. Основна мета Public Distribution System полягала в забезпеченні базових продовольчих потреб 99% місцевого населення. Система виявилася дуже ефективною для забезпечення потреб найбільш незахищених верств населення Іраку. Близько 25% населення країни напряму залежало від виконання цієї програми, ще 35% активно користувалися нею для покращення власного рівня життя.

Відповідно до програми кожен громадянин Іраку щомісяця отримує гарантований набір із 10 продуктів, включаючи сіль, борошно і навіть миючі засоби, що забезпечує 100% мінімальних потреб у раціоні. В 2005 році витрати на цю програму склали 4 млрд доларів США. За період з 2005 по 2012 роки частка бюджету на виконання цієї програми неухильно зменшувалася з 19,9% до 5,9%, але все одно залишалася високою [23].

За висновками експертів Світового банку програма ще в 2012 році зазнала серйозних труднощів щодо якості та кількості продуктів, які включаються в обов'язковий продовольчий набір, через неефективність системи розподілу, а іноді обмежений доступ до населення через відсутність безпеки при розподілі продукції в окремих, охоплених терористичною активністю районах. Однак, незважаючи на недоліки та суттєві бюджетні витрати, жоден уряд Іраку так і не спромігся відмовитися від програми. Нині робляться спроби покращити якість програми через її часткову діджиталізацію [24].

Друга важлива програма, яка діє в аграрному секторі Іраку, – це програма підтримки фермерів. У 2007 році Прем'єр-Міністр Іраку запровадив 10-річну програму з підтримки сільського господарства, головна мета якої полягала у забезпеченні самодостатності в продовольчій сфері, підвищенні прибутку фермерів і зниженні безробіття в сільській місцевості.

Програма заохочувала інвестиції в аграрний сектор, підтримувала створення фермерських асоціацій, надавала землю за спрощеною процедурою новим фермерам. Спеціальний фонд надавав фермерам дешеві кредити, а держава викупувала продукцію фермерських господарств за фіксованою, часто завищеною ціною. Крім того, держава брала на себе ремонт і будівництво всієї необхідної інфраструктури для ведення господарства. Крім бюджету країни, гроші на розвиток сільського бізнесу виділяли також і міжнародні структури та організації. Лише Європейський Союз за період з 2003 по 2010 рік виділив 80 млн євро на розвиток галузі [25].

Закупівля продукції іракських фермерів для виконання описаної вище Системи громадського розподілу за завищеною ціною дозволяла урядові підтримувати економічну спроможність і забезпе-

чувати лояльність фермерів. Попри малу частку аграрного сектору в економіці Іраку його політичне значення залишається дуже великим. Тому влада Іраку намагається зберігати залежність фермерства від центрального бюджету та вже запустила нову програму підтримки на 2018–2022 роки.

Програма має покрити 1,2 млн га сільськогосподарських територій і включає в себе забезпечення фермерів насінням, виділення грошових коштів, відбудову та ремонт пошкодженої інфраструктури, запровадження нових технологій [26]. Увага, яку приділяє уряд фермерському господарству навіть у складних безпекових та економічних умовах, свідчить про важливість підтримки з боку фермерів і сільського населення самої влади. Цікаво, що і терористи, які протягом кількох років контролювали частину територій Іраку, так само витрачали гроші та ресурси на забезпечення лояльності фермерів.

Сільське господарство під владою терористів «Ісламської держави»

Стратегія терористів на побудову власної держави включала захоплення та контроль над важливими економічними ресурсами, насамперед нафтою та землею. У 2015 році після масштабного наступу на півночі Іраку терористи «Ісламської держави» захопили контроль над територією, на якій вирощувалося 40% всієї аграрної продукції Іраку. 80% контрольованих територій ІД знаходилися в басейні Євфрату. ІД контролювали 60% всіх сільськогосподарських земель у провінції Нейнава та 75% – у провінції Кіркук.

В Сирії терористи контролювали території, на яких до війни вирощувалося 77% всіх зернових і 72% всього ячменю в країні [27]. На цій території терористи намагалися зберегти виробництво для формування сталого джерела власних доходів. Хоча на початку влади ІД частка сільського господарства в структурі доходів організації була відносно невеликою порівняно з доходами від нафти (56 млн доларів США від продажу врожаю від загальної суми в 1 млрд доларів США в 2015 році [27]), поступово значення аграрної продукції для фінансування «халіфату» збільшувалося.

Ефективна військова кампанія міжнародної коаліції проти економічної бази ІД, атаки на нафтові джерела, заводи та транспорт зменшили доходи від продажу нафти на 90% за два роки [28]. В цих умовах терористи шукали альтернативні джерела стабільного доходу. Гроші та продукцію терористи отримували від місцевих фермерів через два основні шляхи – конфіскацію та податки. З документів, опублікованих американським дослідником Айманом ат-Таміммі, відомо, що в одній лише провінції Дейр ез-Зор (вілайет аль-Хейр за термінологією ІД) в Сирії за період з грудня 2014 по січень 2015 року [29] або за 30 днів врядування терористи отримали майже 8,5 млн доларів США, найбільше – від конфіскацій і продажу нафти.

Бюджет терористів ІД за 30 днів. Сирія, провінція Дейр ез-Зор [29]

Джерело	Частка в загальній структурі доходів (30 днів)	Сума (доларів США)
продаж нафти та газу	27,7%	2 335 000
продаж електроенергії	3,9%	331 000
конфіскації	44,7%	3 774 000
податки	23,7%	1 998 000

Перелік конфіскованого майна за 30 днів. Сирія, провінція Дейр ез-Зор [29]

Конфісковане майно	Кількість
будинки	89
автомобілі	96
вантажівки	48
гроші	496 300 доларів США
земля	20 га
вівці	1920
корови	143

Терористи також захоплювали контроль над інфраструктурою, яка забезпечувала фермерам можливість вести господарство. У червні 2014 року ІД контролювали 16 елеваторів, в тому числі і найбільший у районі Махмур, в якому зберігалось 8% річного запасу збіжжя країни [30]. З цього та інших елеваторів у 2014 році терористи конфіскували понад 1,1 млн тонн зернових або 20% всього зерна в країні. Через це більше 400 фермерів втратили гроші, які держава мала сплатити їм за це зерно [31].

Масштабна конфіскація призводила до того, що багато фермерів із родинами, здебільшого це були фермери, які належали до спільноти курдів, язидів, шабаків або арабів-шиїтів, були змушені покинути власні домівки та виїхати з підконтрольної терористам території. Якщо перед початком конфлікту на територіях, які згодом захопили терористи, мешкало до 2,5 млн осіб (Сирія) та до 4,3 млн осіб (Ірак), то у 2014–2015 роках ці показники зменшилися на 2,6 млн в Іраку та 1 млн у Сирії.

Ті, хто залишався, були змушені сплачувати податки терористам. З населення терористи збирали так звані закят або 5% на продукцію, яка вирощується на землях зі штучним водопостачанням (іригація) та 10% на продукцію, вирощену на землях із природним зрошенням (дощі) [27]. За 30 днів із населення провінції Дейр ез-Зор у Сирії терористи забрали податків на вирощену пшеницю в розмірі 300 000 доларів, на ячмінь – 170 000 доларів, на розкіш – 1 200 000 доларів, на верблюдів – 206 000 доларів, на фрукти – 100 000 доларів [29].

Саме зацікавленість у збереженні фермерського господарства як податкової бази пояснює той факт, що терористи активно підтримували лояльних до себе фермерів і вкладали гроші в розбудову сільського господарства. За даними авторів дослідження *When the Islamic State Comes to*

Town [32], попри загальне зниження продуктивності сільського господарства на підконтрольних терористам територіях на 20% ІД зуміли налагодити систему, яка:

- успішно забезпечувала населення комунальними послугами;
- пріоритетом ставила забезпечення електроенергією лікарень;
- успішно відновлювала інфраструктуру з енергопостачання для населення;
- інвестувала в місцеву інфраструктуру, насамперед у місцеві ринки та дороги.

В окремих районах, підконтрольних ІД, спостерігалось зростання виробництва сільськогосподарської продукції. В сирійській провінції Алеппо на підконтрольних територіях ІД вдалося налагодити виробництво так, що в 2015 році попри посуху в Сирії було вирощено на 9% зернових більше, ніж до початку конфлікту, в провінції Ракка – на 6% більше.

У випадку з Іраком ІД вдалося втримати незначне падіння врожайності (у Кіркуку на мінус 8% порівняно з доконфліктними показниками). Кардинально іншою була ситуація в провінції Нейнава. На підконтрольній території ІД вдалося на 48% збільшити врожайність у 2015 році. Взимку 2014–2015 років ІД вдалося зібрати більше на 52% врожаю, ніж у середньому за десятиріччя, і більше на 12%, ніж на інших непідконтрольних собі територіях [27]. Збільшення врожайності, конфіскації та зменшення населення на підконтрольній території забезпечили терористів значними матеріальними ресурсами, які вони почали витрачати в тому числі і на отримання лояльності з боку фермерів і місцевого населення.

Терористи пропонували фермерам, які продовжували вести сільське господарство, конфісковану землю на правах оренди. Зерно, вирощене

на цих землях, терористи скуповували за ціною в 220-230 доларів за тону зернових або майже на третину нижче ціни, яку пропонував уряд Іраку [27]. Але це було краще, ніж конфіскація та репресії, якими погрозували терористи у випадку відмови фермерів.

Крім того, терористи впроваджували програми, аналогічні урядовим, із підтримки сільського населення. Маючи великі надлишки конфіскованого зерна, вони продавали його за заниженими цінами місцевому арабському населенню. Так, у 2014 році на підконтрольній ІД території провінції Кіркук кілограм зерна коштував 4000-5000 динарів (3.45-4.30 доларів США), в той час як його традиційна ціна в цьому регіоні до захоплення території ІД була 10 000-11 000 динарів [31].

Попри намагання терористів налагодити сільське господарство на підконтрольних територіях, влада ІД призвела до величезних втрат для цього сектору економіки Іраку. Загальні втрати аграрного сектору внаслідок окупації терористами сягають 2,1 млрд доларів США, тоді як сукупні втрати економіки від влади терористів оцінюються в 45,7 млрд доларів США. Втрати аграрного сектору включають в себе як втрати від пошкодженого майна, так і втрати самої продукції. Тільки техніки терористами було знищено на 590 млн доларів США. Найбільше постраждали провінції Нейнава (втрати в 655 млн доларів США), Салахадін (загальні втрати в 479 млн доларів США) та Діяла (втрати в 478 млн доларів США).

Загальні витрати на відновлення аграрного сектору визначені в розмірі 3.4 млрд доларів США [33]. За даними Міністерства сільського господарства Іраку влада ІД призвела до падіння на 40% аграрного виробництва в країні і фактично знищила перспективи країни досягти самозабезпечення у виробництві аграрної продукції. В ході звільнення території терористи часто навмисно знищували інфраструктуру та посіви, використовуючи тактику «спаленої землі». Близько 70-80% земель, засаджених кукурудзою, пшеницею та ячменем, було пошкоджено або було знищено в провінції Салахадін. Приблизно 32% земель, на яких росла пшениця, було пошкоджено, а 68% було втрачено в районах провінції Нейнава. Також було втрачено приблизно 80% овець та кіз, 50% корів і 90% птиці, а вилов риби зменшився на 20-80% залежно від провінції. Лише в провінції Нейнава у листопаді 2014 року терористи конфіскували в фермерів 290 комбайнів, 2600 тракторів і ще 7488 одиниць іншої техніки. Багато з цього було потім перероблено на заміновані автомобілі [27].

Кампанія зі спалювання полів ІД в 2019 році. Свідчення самих терористів

29 квітня 2019 року медіа-ресурси ІД поширили відеозвернення лідера терористів Абу Бакра аль-Багдаді, перше за останні п'ять років. Подібний крок з боку найбільш розшукуваного терориста

в світі став свідченням важливості повідомлення, яке в відео передав аль-Багдаді. В цьому відео терорист презентував нову стратегію своєї організації, яка в результаті вдалих операцій міжнародної коаліції втратила абсолютну більшість підконтрольної раніше території в Сирії та Іраку. Суть цієї стратегії Багдаді визначив в одному реченні. «Наша битва сьогодні – це війна на виснаження для того, щоб завдати шкоди ворогу, і ворог має знати, що джихад триватиме до Судного Дня» [17].

16 вересня 2019 року медіа-центр аль-Фуркан – ще один пропагандистський ресурс терористів – опублікував аудіо-повідомлення Абу Бакра аль-Багдаді, в якому він детально роз'яснив нову стратегію на виснаження. Ця стратегія спрямована на втягнення США в затяжну війну проти терористів на різних фронтах, змушуючи витратити сили та ресурси, виснажуючи їх. Після втрати території в Іраку та Сирії, ІД формує новий фронт у західній Африці та в Афганістані [18]. В той же час на території Іраку та Сирії, де ІД зберегло групи та певну інфраструктуру, боротьба має продовжуватися в підпіллі.

Саме ця стратегія дозволяє зрозуміти те, що пізніше відбуватиметься в Іраку з атаками на поля. 24 травня 2019 року щотижнева газета терористів «ан-Наба» опублікувала статтю під назвою «Закачайте рукави і почніть збір врожаю: Бог благословить ваш врожай» [19]. У статті чітко пояснюються причини нападів терористів на поля та ферми в Іраку і Сирії. Там немає згадок ні про податки, які нібито збирали бійці ІД з фермерів, ні про вимагання грошей.

Напади на власність противників терористів авторами статті пояснюються не як заміна військових дій, а як продовження війни іншими засобами. Напади терористів, які описані в статті, були скоєні на сільськогосподарські володіння мешканців селищ, мусульман-шиїтів за віросповіданням, а також на власність лідерів племен, які воюють проти ІД, членів парламенту та бійців військового ополчення «Хашд аш-Шаабі».

В статті пояснюється, що метою цих атак було нанести матеріальну шкоду противникам, змусити владу витратити власні ресурси на захист території і деморалізувати власників спаленого майна. У наступному номері газети «ан-Наба», який вийшов 31 травня 2019 року, темі підпалів також було приділено велику увагу [20]. В цій публікації автори вже відверто заявляють, що підпали полів – це не просто акція залякування, а помста насамперед «хрестоносцям» та тим, хто підтримує їх. Це одна з форм війни, яка «не менш важлива», ніж атаки на казарми армії, підриви смертників чи вбивства.

Мета цих дій – нанести максимально можливу шкоду противнику та змусити його покинути територію. У статті також зазначається, що атаки на поля спрямовані насамперед проти тих, хто підтримує противників ІД, коаліцію та владу в Багдаді. Крім підпалів полів, терористи також мінували

шляхи підходу до пожежі. Коли місцеві фермери пересувалися по дорозі для того, щоб загасити її, то натрапляли на такі міни терористів.

«У Діялі солдати халіфату спалили будинок відступника Нурі Шадхані разом із його садом і сільськогосподарським обладнанням, які належали йому в селі Аль-Махіса в районі аль-Вахх. Крім того, вони спалили сільськогосподарські культури, які належать Гассану аль-Марві – командирі полку в званні підполковника в селі Аль-Тахвіла в районі аль-Халис на півночі Діяли», – йшлося у статті [20].

В Сирії терористи атакували власність лідерів місцевих Рад, створених після визволення території від ІД, або бійців загонів місцевої самооборони. Варто зазначити, що тактику нападів на фермерські господарства та знищення полів ІД практикували задовго до 2019 року. У 2014 році ІД знищили 500 дунамів полів у районі селища Кара Табба в провінції Діяла. В травні того ж року перед наступом на Самару ІД спалили врожай у навколишніх селах для тиску на захисників міста [34].

За інформацією Інституту вивчення війни в травні 2015 року ІД погрожували фермерам місцевості на південь і на захід від Кіркуку спалити врожай в разі, якщо вони не віддадуть половину вирощеного зерна в якості податку ІД, що було пов'язано з необхідністю поповнити казну організації через втрати доходів із нафтових джерел [35].

У 2016 році після поразки в провінції Кіркук терористи, відступаючи, завдавали навмисної шкоди місцевим фермерам, які були переважно з язидської спільноти. Місцеві чиновники заявляли про те, що більшість полів, а це понад 450 000 акрів у районі Шемаль провінції Нейнава, були занедбані за роки володарювання терористів. Всі 145 зернохозищ в районі були пошкоджені. Генератори, від роботи яких залежали фермерські господарства, були викрадені та переправлені в Ракку чи Мосул. Була навмисно пошкоджена іригаційна система. Насоси з 485 артезіанських джерел були викрадені або пошкоджені. В окремих випадках терористи отруювали колодязі дизельним паливом, що робило воду в них непридатною до вживання. Труби з іригаційних систем використовувалися для виробництва саморобної вибухівки. Також під час відступу терористи знищували фруктові сади, мінували житлові приміщення, знищували лінії електропостачання, роблячи все, щоб сповільнити чи

ускладнити економічне відновлення регіону [36]. У травні 2017 на початку кампанії зі збору першого врожаю терористи атакували сільськогосподарські поля в провінції Діяла, в результаті чого було знищено 350 дунамів посівів [37].

Ситуація з врожаєм напередодні атак терористів у 2019 році

Взимку 2019 року за даними Міністерства сільськогосподарства в Іраку було засіяно 1,825 млн га озимої пшениці, в тому числі і 315 000 га на зрошуваних землях. Через систематичну нестачу води площі для озимою було зменшено вдвічі. За рік до цього посуха негативно вплинула на врожайність, а вже в березні 2019 повені в провінціях Діяла, Васіт, Майсан і Басра вздовж річки Тигр ще більше вдарили по врожаю.

Незважаючи на це, уряд прогнозував, що у 2019 році буде зібрано 4 млн тонн зернових, що більше на 80%, ніж у 2018 році, та на 25% більше, ніж в середньому за останні роки. Ще 5,2 млн тонн зернових, серед них 3,7 млн тонн пшениці та 1,2 млн тонн рису [38], влада Іраку планувала імпортувати, здебільшого для того, щоб забезпечити потреби частини населення, яка найбільше постраждало в результаті конфлікту. У 2019 році 6,7 млн осіб із 36 млн населення Іраку потребували гуманітарної допомоги. Більше 2 млн внутрішньо переміщених осіб та 4 млн тих, хто повернулися до своїх зруйнованих міст і селищ, залишалися в зоні ризику та потребували особливої уваги, з них 70% мешкали в провінціях Нейнава, Анбар, Діяла, Дахук та Ербиль.

Однак кампанія ІД з нападів на ферми та підпалу полів внесла свої корективи в ці плани. Хоча на початку статті було наведено кілька прикладів повідомлень про підпали полів в Іраку, які в різний час публікувалися в місцевих ЗМІ, цієї інформації замало для того, щоб зробити висновки щодо масштабів кампанії терористів.

Як додаткове джерело інформації автор використовував публікації та фотозвіти самих терористів, опубліковані в Telegram. Починаючи з 4 травня по 26 червня автором цієї статті було зібрано інформацію про пожежі в Іраку, які регулярно публікувалися на Telegram-каналі, пов'язаному із терористами «Ісламської держави», – The Criminal Iraq. Цей канал був включений до переліку каналів, які публікують інформацію про діяльність ІД та керуються членами ІД. Всього було зібрано інформацію

Таблиця 4

Виробництво зернових в Іраку (2019)

Культура	2014–2018 (середня)	2018	2019 (прогноз)	різниця (2018–2019)
Пшениця	3,185 млн тонн	2,2 млн тонн	4 млн тонн	81,80%
Ячмінь	596 тис. тонн	400 тис. тонн	700 тис. тонн	75%
Кукурудза	256 тис. тонн	300 тис. тонн	350 тис. тонн	16,70%
Інші	253 тис. тонн	144 тис. тонн	44 тис. тонн	-69,40%
Всього	4,289 млн тонн	3,044 млн тонн	5,094 млн тонн	67,30%

про 149 повідомлень про підпали полів і напади на фермерів в різних частинах країни.

Треба відразу пояснити, що на каналі, де публікувалася ця інформація про пожежі, здебільшого не пояснювали причин пожеж, крім небагатьох випадків, коли в підпалах підозрювалися місцеві мешканці, які в такий спосіб вирішували конфлікти щодо власності на землю, або члени ополчення «Хашд аш-Шаабі». Враховуючи, що адміністратори каналу були прихильниками ІД, а інформація, яка публікується на каналі, інформує про успішні операції терористів в Іраку, можна припустити, що всі опубліковані повідомлення про пожежі, в яких немає чіткого зазначення організаторів, можуть бути віднесені до відповідальності саме терористів. Також треба врахувати, що в обох діагра-

мах наведена кількість повідомлень про підпали. В кожному такому повідомленні може йтися як про один підпал, так і відразу про кілька.

З першої діаграми видно, що більшість повідомлень стосується підпалів у чотирьох провінціях – Нейнава, Салахадін, Кіркук і Діяла.

В цих провінціях більшість підпалів була зафіксована в районах Мосул і Сінжар у провінції Нейнава, Бакуба, Ханакін і Джалавля в провінції Діяла, Хавіжа, Кіркук і Дакук у провінції Кіркук та Тікріт, Шергат у провінції Салахадін. Тим не менше масштаби поширення кампанії, в тому числі і на південні провінції та столицю країни, свідчать на користь того, що ці підпали – це не поодинокі напади з вимогою грошей із фермерів, а кампанія, мета якої набагато більша.

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3. Карта підпалів полів в Іраку. Травень-червень 2019 року

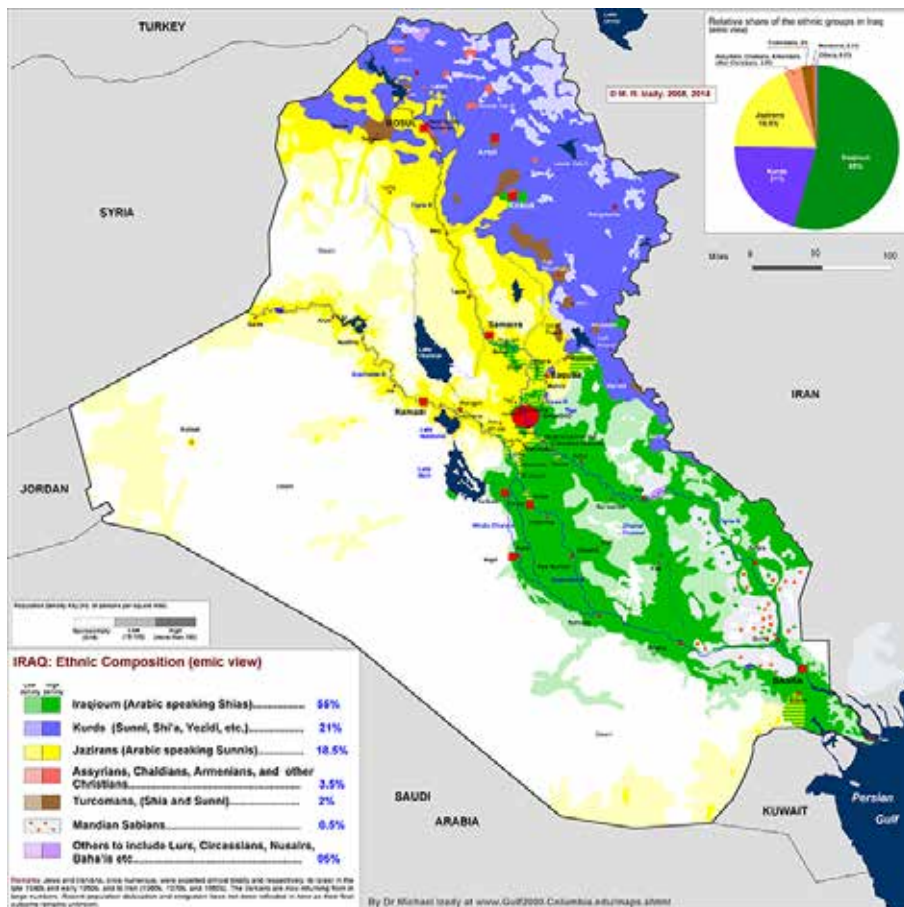

Рис. 4. Карта етнічного поділу Іраку

Джерело – Infographs, Maps and Statistics Collection by Dr. Michael Izad

Зрозуміти цю мету можна, якщо порівняти дані нападів на поля з картою етнічного розподілу населення країни [39]. На цій карті чітко видно, що епіцентри нападів на поля в чотирьох провінціях розташовані на території, на якій мешкають різні етнічні групи. Так, навколо міста Сінжар мешкають як курди, так і туркомани та араби-суніти, шабаки, християни та інші. Навіть після звільнення Сінжару від терористів «Ісламської держави» в місті та навколишніх селах тривали внутрішні конфлікти між різними групами населення [40]. Аналогічна ситуація в Мосулі, в якому та навколо якого мешкають курди, араби-суніти, араби-шиїти та туркомани. Махмур у провінції Ербіль, в якому так само було зафіксовано кілька підпалів, є територією, навколо якої точиться боротьба між місцевими курдами та арабами-сунітами.

У провінції Кіркук схожа ситуація. В місті Кіркук мешкають араби-шиїти, курди та туркомани. Велика туркоманська громада розташована на південь від Кіркуку, саме там, де було зафіксовано велику кількість пожеж згідно повідомлень із каналу терористів. Місто Даук, про яке як мінімум шість разів згадувалося в звітах терористів, є центром туркоманської громади в провінції Кіркук. Про свої атаки на фермерів біля Кіркук у своїй статті на «ан-Наба» повідомляли і самі терористи. Хавіджа, місто в провінції Кіркук, стало епіцентром нападів терористів. Там мешкають здебільшого араби-суніти, але навколо міста мешкає велика кількість курдів.

На цьому фоні трохи вирізняється провінція Салахуддін. Найбільше підпалів було зафіксовано в містах Тікріт і Ширкат. У Тікріті та навколишніх селах проживають здебільшого араби-суніти. Однак причина атак терористів на цю територію та поля, які належать місцевим фермерам, полягає в тому, що місцеві племена, особливо представники племені Шаммар, одними з перших виступили проти терористів у 2015 році та сформували окремі підрозділи в структурі «Хашд аш-Шаабі» [41]. Таких фермерів ІД називають «сахаватами», зрадниками та звинувачують їх у підтримці влади в Багдаді. У Ширкаті більшість нападів на поля були зафіксовані на сході від міста, саме там, де мешкають змішані арабо-курдські племена.

Найпоказовішим є приклад провінції Діяла. Ця провінція традиційно є епіцентром міжетнічного протистояння. Місто Бакуба, райони Мукадія, Балад Руз є центрами проживання курдів, арабів-

сунітів, арабів-шиїтів, туркоманів. Згідно з дослідженням ООН у 2017-2018 роках 81% опитаних арабів-сунітів і 32% арабів-шиїтів, які мешкають у провінції Діяла, заявляли, що вони стикалися з примусовим виселенням [42]. Подібна практика разом із репресіями, катуваннями, вбивствами представників різних груп у провінції породили ситуацію, в якій конфлікт між етнічними та релігійними групами триває роками.

Наведені дані можуть свідчити про те, що ціллію кампанії терористів з підпалів полів було спровокувати або загострити вже існуюче міжконфесійне та міжетнічне протистояння. Про це в своїх публікаціях свідчать і самі терористи. В статті про підпали терористи зазначають, що атакували поля та ферми в селах Мубарак та Юсуф Бік в районі Ханакін провінції Діяла. Ці ферми належали арабам-шиїтам.

Аналогічною була ситуація в районі міста Бухріз провінції Діяла, де були атаковані поля, які належать арабу-шиїту, «пов'язаному з «Хашд аш-Шаабі» [19]. Справжню мету нападів на поля також допомагає зрозуміти інформація про безпекову ситуацію в Іраку станом на літо 2019 року. За даними ресурсу Musings On Iraq, автор якого робить щотижневі огляди ситуації в Іраку на базі відкритих джерел, у квітні 2019 року терористи анонсували традиційний весняний наступ під назвою «Помста за Левант», який тривав по липень. У перший місяць кампанії було зафіксовано 97 інцидентів в різних провінціях країни. В травні активність зросла до 135 атак, але вже в червні впала до 93 атак. Найбільшу активність терористи продемонстрували в чотирьох провінціях – Діяла, Кіркук, Нейнава та Салахуддін.

В масштабній кампанії в травні однією з ключових цілей були атаки на ферми. В Діялі за цей місяць було спалено 9 ферм, у Кіркук – 13, в Нейнаві – 5, в Салахадіні – 5 [43].

Інший ресурс – карта активності терористів в Іраку та Сирії, яку на базі повідомлень терористів і відкритих джерел сформував дослідник Tomasz Rolbiecki [44] – так само демонструє, що найбільша активність терористів в Іраку концентрується в провінціях Кіркук, Нейнава, Салахуддін та Діяла. Більше того, на фоні інших локацій як центри активності виділяються Бакуба та Ханакін у Діялі, Даук у Кіркуку, Мосул, Сінжар і Баадж у Нейнаві, Шикрат, Байджи та Тікріт у Салахаддіні.

Таблиця 5

Кількість інцидентів в Іраку, пов'язаних із діяльністю ІД (2019). Джерело – ресурс Musings On Iraq.

Провінція	Травень	Червень
Діяла	35	27 (12 в районі Ханакін – Джалаула на північному сході)
Кіркук	35	18
Нейнава	25	10
Салахуддін	20	9

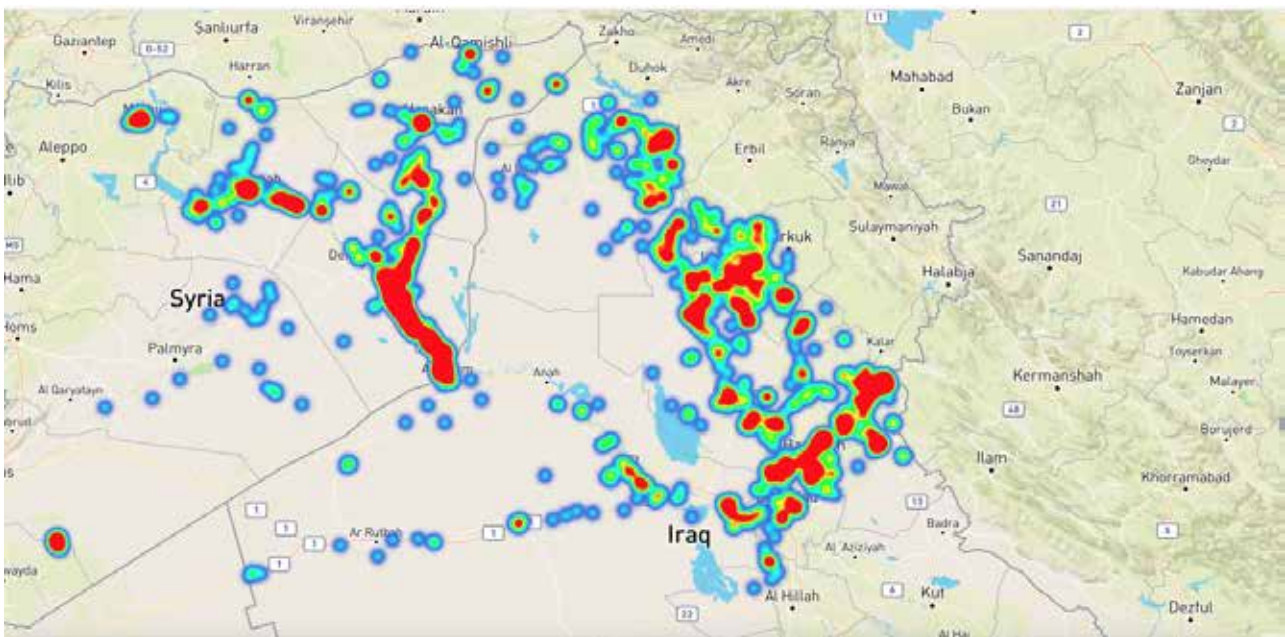

Рис. 5. Карта нападів ІД. Джерело – Tomasz Rolbiecki

Висновки. Масштабні пожежі в Іраку, які цього року охопили територію відразу кількох провінцій, стали черговим випробуванням для центральної влади та місцевих мешканців цієї багатостраждальної країни. Попри заяви про перемогу над терористами «Ісламської держави» саме терористи стали організаторами цієї масштабної кампанії проти фермерів. Хоча в офіційних ЗМІ почала з'являтися інформація про те, що постраждали фермери заявляли про погрози підпалів у разі несплати терористам так званого «податку», як показало це дослідження, мета такої кампанії набагато масштабніша.

Пояснення причин такої кампанії виключно потребою терористів у грошах суттєво спрощує сприйняття небезпеки з боку ІД. Дані терористів про підпали, які були зібрані з каналу в Telegram, офіційні заяви в щотижневому «ан-Наба», дані про військову та терористичну активність ІД демонструють, що основна увага терористів прикута до чотирьох провінцій країни – Салахуддін, Кіркук, Нейнава та Діяла. В цих провінціях центр активності терористів співпадає з районами, в яких мешкають різні етнічні та конфесійні групи. Напади терористів спрямовані саме на представників цих груп або місцевих мешканців, які співпрацюють із владою. Для терористів ці люди є ворогами, про що вони постійно зазначають у своїй пропаганді. Враховуючи це, а також масштаби кампанії, пояснення такої активності виключно вимаганням грошей є помилковим.

Мета кампанії зі спалювання полів – це економічне виснаження та провокування міжетнічного та міжконфесійного протистояння всередині країни. Враховуючи масштаби підтримки фермерів з боку держави, міжнародну допомогу аграрному сектору та сприятливі погодні умови, кампанія зі

спалювання полів не може суттєво вплинути на економічну стабільність у країні. Дефіцит, який може утворитися в результаті цих нападів, влада Іраку зможе без проблем покрити за рахунок імпорту зерна. Однак захист полів, гасіння пожеж, виплати компенсацій постраждалим фермерам – все це вимагає додаткових коштів від держави. Уряд, який політично залежить від населення, що мешкає в сільській місцевості та живе за рахунок сільського господарства, не зможе ігнорувати ці проблеми та залишити фермерів без підтримки.

У 2019 році планувалося засіяти зерновими 1,825 млн га, включаючи 315 000 га під ячмінь. Планувалося зібрати до 4 млн тонн зернових, що на 80% більше, ніж у 2018 році, та на 25% більше, ніж в середньому за рік (у середньому 2 тонни з гектару). Ціна тонни зернових в Іраку станом на 2019 рік становила від 350 до 467 доларів США за тону [38].

Хоча точні втрати аграрного сектору Іраку від кампанії зі спалювання полів терористами невідомі, вкінці червня цього року іракські ЗМІ повідомляли, що від пожеж у країні постраждало 4,6 тис. га посівів [45]. Орієнтовно це дорівнює 9 000 тонн зернових або від 3 до 4 млн доларів втрат. Для країни зі 105 млрд доларів бюджетом, де 88% складають надходження від продажу нафти [46], втрати в 3 млн доларів США не відіграють критичного значення.

Держава може без проблем покрити ці втрати для того, щоб в умовах політичної нестабільності не втратити підтримку та лояльність фермерів. Однак наслідки, до яких може призвести успішне провокування міжконфесійної та міжетнічної війни, можуть бути набагато більшими, ніж прямі наслідки від пожеж на полях.

Кампанія зі спалювання полів в Іраку продемонструвала стратегічність задуму терористів на поступове виснаження та ослаблення влади Іраку через провокування міжетнічного протистояння. Ця стратегія використовується терористами вже більше 15 років і з їхньої точки зору неодноразово доводила свою ефективність. Приховувати масштаби загрози чи намагатися знизити їх за рахунок демонстрації намірів терористів виключно вимаганням може призвести до погіршення ситуації через неадекватну оцінку справжньої загрози.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Byman D. Strategies: Attrition. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <https://repository.library.georgetown.edu/handle/10822/1041760> (дата звернення: 05.04.2020).
2. Byman D. Strategies: Spoiling. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041763> (дата звернення: 05.04.2020).
3. Byman D. Strategies: Building an Insurgency. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041761> (дата звернення: 05.04.2020).
4. Byman D. Strategies: Propaganda of the Deed. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041762> (дата звернення: 05.04.2020).
5. Byman D. Strategies: Lone Wolves. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041764> (дата звернення: 05.04.2020).
6. Dabiq: ISIS' Propaganda Magazine. Issue. *Education Project*. URL: <https://www.ieproject.org/projects/dabiq1.html> (дата звернення: 05.04.2020).
7. Abu Bakr Naji. The Management of Savagery. *University of Leeds*. URL: <http://media.leeds.ac.uk/papers/vp0167b8.html> (дата звернення: 05.04.2020).
8. Crop fires, a weapon of war, ruin Iraqi, Syrian harvests. *Arab News*. URL: <https://www.arabnews.com/node/1504026/middle-east> (дата звернення: 05.04.2020).
9. Mohamed Mostafa. Iraq farmers go in night watches as mysterious fires hit wheat farms. *Iraqi News*. URL: <https://www.iraqinews.com/iraq-war/iraq-go-in-night-watches-as-mysterious-fires-hit-wheat-farms/> (дата звернення: 05.04.2020).
10. Loaa Adel. Makhmour farmers ask for protection from IS Diya. URL: <https://www.iraqinews.com/iraq-war/makhmour-farmers-ask-for-protection-from-is-diya/> (дата звернення: 05.04.2020).
11. Iraq harvests go up in smoke, but who lit the fires? *Shafaq news english*. URL: <https://www.shafaq.com/en/report/iraq-harvests-go-up-in-smoke-but-who-lit-the-fires/> (дата звернення: 05.04.2020).
12. After years of war and drought, Iraq's bumper crop is burning. *Shafaq news english*. URL: <https://www.shafaq.com/en/report/after-years-of-war-and-drought-iraq-s-bumper-crop-is-burning/> (дата звернення: 05.04.2020).
13. Daesh terror group burns 5,000 acres of crops across Iraq: official. *DAILY SABAH*. URL: <https://www.dailysabah.com/mideast/2019/05/28/daesh-terror-group-burns-5000-acres-of-crops-across-iraq-official> (дата звернення: 05.04.2020).
14. Daesh sets fire to cropland in Kirkuk. *Anadolu Agency*. URL: <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/daesh-sets-fire-to-cropland-in-kirkuk/1493497> (дата звернення: 05.04.2020).
15. Tarling S. Crop fires are destroying Syria's war-ravaged farmers – but who is starting them and why? *Telegraph*. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/07/09/crop-fires-destroying-syrias-war-ravaged-farmers-starting/> (дата звернення: 05.04.2020).
16. ISIS burns crop fields in Makhmour after farmers refuse to pay tax. *Rudaw*. URL: <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/140520191> (дата звернення: 05.04.2020).
17. Robin Wright. Baghdadi Is Back and Vows That ISIS Will Be, Too. URL: <https://www.newyorker.com/news/news-desk/baghdadi-is-backand-vows-that-isis-will-be-too> (дата звернення: 05.04.2020).
18. Criminal Iraq: новости недели. Часть вторая. URL: <https://telegra.ph/Criminal-Iraq-novosti-nedeli-609---2009-CHast-vtoraya-09-21> (дата звернення: 05.04.2020).
19. Aymenn Jawad Al-Tamimi. Burning of Farms in Iraq and Syria by the Islamic State. *Aymenn Jawad Al-Tamimi's Blog*. URL: <http://www.aymennjawad.org/2019/05/burning-of-farms-in-iraq-and-syria> (дата звернення: 05.04.2020).
20. Aymenn Jawad Al-Tamimi. Burning of Farms in Iraq and Syria by the Islamic State (II). *Aymenn Jawad Al-Tamimi's Blog*. URL: <http://www.aymennjawad.org/2019/06/burning-of-farms-in-iraq-and-syria-by-the-islamic> (дата звернення: 05.04.2020).
21. A.A. Jaradat. Agriculture in Iraq: Resources, Potentials, Constraints, and Research Needs and Priorities. *Department of State. Middle East Working Group on Agriculture*. URL: <https://www.ars.usda.gov/ARSUserFiles/50600000/Products-Reprints/2002/1107.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).
22. The Impact of ISIS on Iraq's Agricultural Sector. URL: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/07122016_IRQ_Iraq_Agri_Brefing_V2.pdf (дата звернення: 05.04.2020).
23. Republic of Iraq Public Expenditure Review. Toward More Efficient Spending for Better Service Delivery. *World Bank Study*. URL: <http://dx.doi.org/10.1596/978-1-4648-0294-2> (дата звернення: 05.04.2020).
24. WFP supports Iraq in modernising its Public Distribution System. *World Food Programme*. URL: <https://www.wfp.org/news/wfp-supports-iraq-modernising-its-public-distribution-system> (дата звернення: 05.04.2020).
25. Paolo Lucani. Iraq. Agriculture sector note. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <http://www.fao.org/3/i2877e/i2877e.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).
26. The Iraqi government supports farmers and the agriculture sector. *Government of Iraq*. URL: <https://youtu.be/wKAhV6iqu90> (дата звернення: 05.04.2020).
27. Jaafara H. Agriculture as a funding source of ISIS: A GIS and remote sensing analysis. *Food Policy*.

URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306919216303219> (дата звернення: 05.04.2020).

28. Michaels Jim. U.S. coalition slashes ISIS oil revenue by more than 90%. USA TODAY. URL: <https://www.usatoday.com/story/news/world/2017/10/02/u-s-coalition-slashes-isis-oil-revenue-more-than-90/717303001> (дата звернення: 05.04.2020).

29. Aymenn Jawad Al-Tamimi. The Archivist: Unseen Islamic State Financial Accounts for Deir az-Zor Province. *Jihadology*. URL: <http://jihadology.net/2015/10/05/the-archivist-unseen-islamic-state-financial-accounts-for-deir-az-zor-province> (дата звернення: 05.04.2020).

30. Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL). The Financial Action Task Force. URL: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financing-of-the-terrorist-organisation-ISIL.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).

31. Maggie Fick. Special Report: Islamic State uses grain to tighten grip in Iraq. URL: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-wheat/special-report-islamic-state-uses-grain-to-tighten-grip-in-iraq-idUSKCN0HP12J20140930> (дата звернення: 05.04.2020).

32. When the Islamic State Comes to Town. RAND Corporation. URL: <https://www.rand.org/nsrd/projects/when-isis-comes-to-town.html> (дата звернення: 05.04.2020).

33. Iraq. Reconstruction and Investment. Part 2. Damage and Needs Assessment of Affected Governorates. *The World Bank Group*. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/600181520000498420/pdf/123631-REVISED-Iraq-Reconstruction-and-Investment-Part-2-Damage-and-Needs-Assessment-of-Affected-Governorates.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).

34. J. Lewis, K. Kagan, A. Ali. The ISIS Battle Plan. Institute for the Study of War. URL: <http://iswresearch.blogspot.com/2014/06/the-isis-battle-plan.html> (дата звернення: 05.04.2020).

35. Iraq Situation Report. Institute for the Study of War. URL: <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iraq%20SITREP%202015-5-6%20Standard.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).

36. Peter Schwartzstein. The Islamic State's Scorched-Earth Strategy. *Foreign Policy*. URL: <https://foreignpolicy.com/2016/04/06/the-islamic-states-scorched-earth-strategy> (дата звернення: 05.04.2020).

37. Khalid al-Taie. ISIS sets wheat fields ablaze in Diyala. *Diyaruna*. URL: https://diyaruna.com/en_GB/articles/cnmi_di/features/2017/05/26/feature-01 (дата звернення: 05.04.2020).

38. Global Information and Early Warning System. The Food and Agriculture Organization. URL: <http://www.fao.org/gIEWS/countrybrief/country.jsp?code=IRQ> (дата звернення: 05.04.2020).

39. Michael Izady. Infographs, Maps and Statistics Collection. *School of International and Public Affairs of Columbia University*. URL: <http://gulf2000.columbia.edu/maps.shtml> (дата звернення: 05.04.2020).

40. B. Kesling, S. Dagher. Arabs Accuse Kurds of Exploiting War With Islamic State to Grab Land. *The Wall Street Journal*. URL: <https://www.wsj.com/articles/ethnic-tensions-flare-in-iraqi-city-of-sinjar-after-kurdish-led-offensive-pushes-islamic-state-out-1448361003> (дата звернення: 05.04.2020).

41. F. Maas, E. Gaston. Iraq after ISIL: Tikrit and Surrounding Areas. *GPPI*. URL: <https://www.gppi.net/2017/08/29/iraq-after-isis-tikrit-and-surrounding-areas> (дата звернення: 05.04.2020).

42. Conflict Fragility and Social Dynamics in Diyala Governorate. Assessment for Khalis, Muqadadiya, Kifri and Baladrooz Districts. *Sanad*. URL: <https://static1.squarespace.com/static/5bbb4e4c29f2cc31b47ff50f/t/5c515fd5758d4639fb8908c7/1548836894008/Diyala+Peace+Dynamics+Study+-+Final+Version.pdf> (дата звернення: 05.04.2020).

43. Violence Dips During Islamic State's Latest Offensive. Musings On Iraq. URL: <http://musingsoniraq.blogspot.com/2019/07/violence-dips-during-islamic-states.html> (дата звернення: 05.04.2020).

44. Tomasz Rolbiecki. ISIS attacks 16/10/18-15/10/19. Mapbox. URL: https://api.mapbox.com/styles/v1/rolbiecki/ck21x14gm6r2q1cp05y2ec5lf.html?fresh=true&title=true&access_token=pk.eyJ1Ijoicm9sYmllY2tpliwiYSI6ImNqcW50YWF1eDlxXGZjcXJydXUifQ.qfhQzkT-kKFwYhNFEWozgQ#6.3/34.304/41.727 (дата звернення: 05.04.2020).

45. Massive fire destroys 500 houses in Iraq's Yazidi Sinjar district. *E Kurd Daily*. URL: <https://ekurd.net/massive-fire-destroys-yazidi-2019-06-20> (дата звернення: 05.04.2020).

46. Tollast R., Al-Maleki Y., Istepanian H. Iraq's 2019. Draft Budget Law: A Turning Point in Iraq Reconstruction? *Iraq Energy Institute*. URL: <https://iraqenergy.org/product/iraqs-2019-draft-budget-law-analysis-report> (дата звернення: 05.04.2020).

REFERENCES:

1. Byman D. Strategies: Attrition. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <https://repository.library.georgetown.edu/handle/10822/1041760> (updated: 05.04.2020).
2. Byman D. Strategies: Spoiling. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041763> (updated: 05.04.2020).
3. Byman D. Strategies: Building an Insurgency. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041761> (updated: 05.04.2020).
4. Byman D. Strategies: Propaganda of the Deed. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041762> (updated: 05.04.2020).
5. Byman D. Strategies: Lone Wolves. *Security Studies Program of the Walsh School of Foreign Service*. URL: <http://hdl.handle.net/10822/1041764> (updated: 05.04.2020).
6. Dabiq: ISIS' Propaganda Magazine. Issue. *Education Project*. URL: <https://www.ieproject.org/projects/dabiq1.html> (updated: 05.04.2020).
7. Abu Bakr Naji. The Management of Savagery. *University of Leeds*. URL: <http://media.leeds.ac.uk/papers/vp0167b8.html> (updated: 05.04.2020).
8. Crop fires, a weapon of war, ruin Iraqi, Syrian harvests. *Arab News*. URL: <https://www.arabnews.com/node/1504026/middle-east> (updated: 05.04.2020).
9. Mohamed Mostafa. Iraq farmers go in night watches as mysterious fires hit wheat farms. *Iraqi News*.

URL: <https://www.iraqnews.com/iraq-war/iraq-go-in-night-watches-as-mysterious-fires-hit-wheat-farms/> (updated: 05.04.2020).

10. Loaa Adel. Makhmour farmers ask for protection from IS Diya. URL: <https://www.iraqnews.com/iraq-war/makhmour-farmers-ask-for-protection-from-is-diya/> (updated: 05.04.2020).

11. Iraq harvests go up in smoke, but who lit the fires? *Shafaq news english*. URL: <https://www.shafaq.com/en/report/iraq-harvests-go-up-in-smoke-but-who-lit-the-fires/> (updated: 05.04.2020).

12. After years of war and drought, Iraq's bumper crop is burning. *Shafaq news english*. URL: <https://www.shafaq.com/en/report/after-years-of-war-and-drought-iraq-s-bumper-crop-is-burning/> (updated: 05.04.2020).

13. Daesh terror group burns 5,000 acres of crops across Iraq: official. DAILY SABAH. URL: <https://www.dailysabah.com/mideast/2019/05/28/daesh-terror-group-burns-5000-acres-of-crops-across-iraq-official> (updated: 05.04.2020).

14. Daesh sets fire to cropland in Kirkuk. *Anadolu Agency*. URL: <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/daesh-sets-fire-to-cropland-in-kirkuk/1493497> (updated: 05.04.2020).

15. Tarling S. Crop fires are destroying Syria's war-ravaged farmers – but who is starting them and why? *Telegraph*. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/07/09/crop-fires-destroying-syrias-war-ravaged-farmers-starting/> (updated: 05.04.2020).

16. ISIS burns crop fields in Makhmour after farmers refuse to pay tax. *Rudaw*. URL: <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/140520191> (updated: 05.04.2020).

17. Robin Wright. Baghdadi Is Back and Vows That ISIS Will Be, Too. URL: <https://www.newyorker.com/news/news-desk/baghdadi-is-backand-vows-that-isis-will-be-too> (updated: 05.04.2020).

18. Criminal Iraq: новости недели. Часть вторая. URL: <https://telegra.ph/Criminal-Iraq-novosti-nedeli-609--2009-CHast-vtoraya-09-21> (updated: 05.04.2020).

19. Aymenn Jawad Al-Tamimi. Burning of Farms in Iraq and Syria by the Islamic State. *Aymenn Jawad Al-Tamimi's Blog*. URL: <http://www.aymennjawad.org/2019/05/burning-of-farms-in-iraq-and-syria> (updated: 05.04.2020).

20. Aymenn Jawad Al-Tamimi. Burning of Farms in Iraq and Syria by the Islamic State (II). *Aymenn Jawad Al-Tamimi's Blog*. URL: <http://www.aymennjawad.org/2019/06/burning-of-farms-in-iraq-and-syria-by-the-islamic> (updated: 05.04.2020).

21. A.A. Jaradat. Agriculture in Iraq: Resources, Potentials, Constraints, and Research Needs and Priorities. *Department of State. Middle East Working Group on Agriculture*. URL: <https://www.ars.usda.gov/ARSUserFiles/50600000/Products-Reprints/2002/1107.pdf> (updated: 05.04.2020).

22. The Impact of ISIS on Iraq's Agricultural Sector. URL: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/07122016_IRQ_Iraq_Agri_Brefing_V2.pdf (updated: 05.04.2020).

23. Republic of Iraq Public Expenditure Review. Toward More Efficient Spending for Better Service Delivery. *World Bank Study*. URL: <http://dx.doi.org/10.1596/978-1-4648-0294-2> (updated: 05.04.2020).

24. WFP supports Iraq in modernising its Public Distribution System. *World Food Programme*. URL: <https://www.wfp.org/news/wfp-supports-iraq-modernising-its-public-distribution-system> (updated: 05.04.2020).

25. Paolo Lucani. Iraq. Agriculture sector note. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <http://www.fao.org/3/i2877e/i2877e.pdf> (updated: 05.04.2020).

26. The Iraqi government supports farmers and the agriculture sector. Government of Iraq. URL: <https://youtu.be/wKAhV6iqu90> (updated: 05.04.2020).

27. Jaafara H. Agriculture as a funding source of ISIS: A GIS and remote sensing analysis. *Food Policy*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306919216303219> (updated: 05.04.2020).

28. Michaels Jim. U.S. coalition slashes ISIS oil revenue by more than 90%. *USA TODAY*. URL: <https://www.usatoday.com/story/news/world/2017/10/02/u-s-coalition-slashes-isis-oil-revenue-more-than-90/717303001> (updated: 05.04.2020).

29. Aymenn Jawad Al-Tamimi. The Archivist: Unseen Islamic State Financial Accounts for Deir az-Zor Province. *Jihadology*. URL: <http://jihadology.net/2015/10/05/the-archivist-unseen-islamic-state-financial-accounts-for-deir-az-zor-province> (updated: 05.04.2020).

30. Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL). The Financial Action Task Force. URL: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Financing-of-the-terrorist-organisation-ISIL.pdf> (updated: 05.04.2020).

31. Maggie Fick. Special Report: Islamic State uses grain to tighten grip in Iraq. URL: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-wheat/special-report-islamic-state-uses-grain-to-tighten-grip-in-iraq-idUSKCN0HP12J20140930> (updated: 05.04.2020).

32. When the Islamic State Comes to Town. RAND Corporation. URL: <https://www.rand.org/nsrd/projects/when-isil-comes-to-town.html> (updated: 05.04.2020).

33. Iraq. Reconstruction and Investment. Part 2. Damage and Needs Assessment of Affected Governorates. *The World Bank Group*. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/600181520000498420/pdf/123631-REVISED-Iraq-Reconstruction-and-Investment-Part-2-Damage-and-Needs-Assessment-of-Affected-Governorates.pdf> (updated: 05.04.2020).

34. J. Lewis, K. Kagan, A. Ali. The ISIS Battle Plan. Institute for the Study of War. URL: <http://iswresearch.blogspot.com/2014/06/the-isis-battle-plan.html> (updated: 05.04.2020).

35. Iraq Situation Report. Institute for the Study of War. URL: <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iraq%20SITREP%202015-5-6%20Standard.pdf> (updated: 05.04.2020).

36. Peter Schwartzstein. The Islamic State's Scorched-Earth Strategy. *Foreign Policy*. URL: <https://foreignpolicy.com/2016/04/06/the-islamic-states-scorched-earth-strategy> (updated: 05.04.2020).

37. Khalid al-Taie. ISIS sets wheat fields ablaze in Diyala. *Diyaruna*. URL: https://diyaruna.com/en_GB/articles/cnmi_di/features/2017/05/26/feature-01 (updated: 05.04.2020).

38. Global Information and Early Warning System. The Food and Agriculture Organization. URL: <http://>

www.fao.org/giews/countrybrief/country.jsp?code=IRQ (updated: 05.04.2020).

39. Michael Izady. Infographs, Maps and Statistics Collection. *School of International and Public Affairs of Columbia University*. URL: <http://gulf2000.columbia.edu/maps.shtml> (updated: 05.04.2020).

40. B. Kesling, S. Dagher. Arabs Accuse Kurds of Exploiting War With Islamic State to Grab Land. *The Wall Street Journal*. URL: <https://www.wsj.com/articles/ethnic-tensions-flare-in-iraqi-city-of-sinjar-after-kurdish-led-offensive-pushes-islamic-state-out-1448361003> (updated: 05.04.2020).

41. F. Maas, E. Gaston. Iraq after ISIL: Tikrit and Surrounding Areas. *GPPi*. URL: <https://www.gppi.net/2017/08/29/iraq-after-isil-tikrit-and-surrounding-areas> (updated: 05.04.2020).

42. Conflict Fragility and Social Dynamics in Diyala Governorate. Assessment for Khalis, Muqadaya, Kifri and Baladrooz Districts. *Sanad*. URL: <https://static1.squarespace.com/static/5bbb4e4c29f2cc31b47ff50f/t/5c515fd5758d4639fb89>

08c7/1548836894008/Diyala+Peace+Dynamics+Study+-+Final+Version.pdf (updated: 05.04.2020).

43. Violence Dips During Islamic State's Latest Offensive. Musings On Iraq. URL: <http://musingsoniraq.blogspot.com/2019/07/violence-dips-during-islamic-states.html> (updated: 05.04.2020).

44. Tomasz Rolbiecki. ISIS attacks 16/10/18-15/10/19. Mapbox. URL: https://api.mapbox.com/styles/v1/rolbiecki/ck21x14gm6r2q1cp05y2ec5lf.html?fresh=true&title=true&access_token=pk.eyJ1Ijoicm9sYmllY2tpliwiYSI6ImNqZW50YWF1eDlxeDg0OHF5bGZjcXJydXUifQ.qfhQzkT-kkFwYhNFEWozgQ#6.3/34.304/41.727 (updated: 05.04.2020).

45. Massive fire destroys 500 houses in Iraq's Yazidi Sinjar district. *E Kurd Daily*. URL: <https://ekurd.net/massive-fire-destroys-yazidi-2019-06-20> (updated: 05.04.2020).

46. Tollast R., Al-Maleki Y., Istepanian H. Iraq's 2019. Draft Budget Law: A Turning Point in Iraq Reconstruction? *Iraq Energy Institute*. URL: <https://iraqenergy.org/product/iraqs-2019-draft-budget-law-analysis-report> (updated: 05.04.2020).

“The Islamic State’s” attrition strategy on the example of the burning crop company in Iraq in May-June 2019

Korenkov Oleksandr Oleksandrovich

Postgraduate Student at the Department of Political Science and International Relations Volodymyr Dahl East Ukrainian National University pr. Central, 59A, Severodonetsk, Ukraine

The relevance of this study is in revealing the goals and motivation of the terrorist attacks on the agriculture sector in Iraq in 2019. The terrorist organization “Islamic State” have had to change its strategy after a suffered military defeat in Syria and Iraq. Due to the loss of territories and decreased flows of foreign fighters so-called Islamic State announced a new strategy well known as attrition warfare. In this paper, the author tries to identify, on the basis of open source intelligence (OSINT), the motives of terrorists to attack Iraq’s agrarian sector in 2019.

The author defines the role of agriculture in the Iraqi economy, presents the results of the analysis of information on field and farms arsons and compares this data with the ethnic and confessional distribution of Iraq’s population and the geography of military and terrorist activity over the same period. Based on publications in the official terrorist propaganda, statements by terrorist leaders and publications on IS-related Telegram channels author argues that the attacks on farms and the burning of crops in Iraq were committed to provoke economic depletion and ethnic and sectarian confrontation within the country.

This conclusion based on the analysis of the information from 149 reports of attacks published on terrorist-related channels in 2019 in Iraq. According to this data, crop burned zones almost completely match with areas of compact residence of different religious and ethnic groups. The same zones match the zones of IS military and terrorist activity in 2019. All these facts prove that attacks on the crops is a continuation of the military strategy and aimed to provoke conflicts in areas with mixed populations and a long history of ethnic and sectarian confrontation.

The burning crops campaign in Iraq and its results mean that such terrorist attacks on economic infrastructure will be repeated in the future. Given the fact that terrorist ideologists view “attrition warfare” as an effective strategy, the author argues that we should expect its usage in the future. The governments of those countries facing IS activity must have a clear understanding of terrorist motivation. Ignorance in these questions and misinterpret this motivation behind this attrition warfare will only benefit the terrorists and complicate the effective fight against them.

Key words: terrorism, ISIS, terrorist organization, Iraq, war of attrition, terrorist strategy.